

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
Sektor za izbjeglice, raseljene osobe,
readmisiju i stambenu politiku

Informator

**o osiguranju pristupa pravima i
obavezama izbjeglica i stranaca pod
supsidijarnom zaštitom u
Bosni i Hercegovini**

Sarajevo, decembar/prosinac 2023.

Informator

o osiguranju pristupa pravima i obavezama izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini

Ova publikacija je objavljena u okviru projekta „Osigurana socijalna i ekonomska inkluzija izbjegličke populacije u potrebi za međunarodnom zaštitom u BiH”, koju podržava Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) a provodi Catholic Relief Services (CRS) u BiH. Sadržaj ove publikacije, kao i nalazi prikazani u njoj, ne odražavaju nužno stavove UNHCR-a.

Sadržaj

1. NAMJENA I CILJ INFORMATORA	3
2. PRISTUP PRAVIMA I OLAKŠICAMA	4
2.1. Preduslov za korištenje prava i olakšica	4
2.2. Pristup pravima	4
2.3. Pristup pravu na pomoć/olakšice pri uključivanju u bosanskohercegovačko društvo	4
2.4. Obaveze	8
2.5. Pristup pravu na smještaj	8
2.6. Pristup pravu na rad	10
2.7. Pristup pravu na obrazovanje	14
2.8. Osnovno obrazovanje	15
2.9. Srednje obrazovanje	15
2.10. Visoko obrazovanje i priznavanje diploma	16
2.11. Pristup pravu na zdravstveno osiguranje	18
2.12. Pristup pravu na socijalnu pomoć	21
3. POMOĆ I OLAKŠICE PRI UKLJUČIVANJU U BOSANSKOHERCEGOVAČKO DRUŠTVO	26
3.1. Učenje službenih jezika u BiH	26
3.2. Učenje i upoznavanje kulturoloških prilika u BiH	27
3.3. Pomoć u postupku priznavanja javnih isprava i drugih neophodnih dokumenata iz zemlje porijekla u BiH	27
3.4. Pomoć u prevođenju, verifikaciji i ekvivalenciji neophodne dokumentacije o stečenom zvanju i statusu iz zemlje porijekla za potrebe olakšanog uključivanja u bosanskohercegovačko društvo	27
3.5. Pravna pomoć	27
3.6. Psihosocijalna pomoć	27
3.7. Pomoć u pristupu socijalnom stanovanju	27
3.8. Podrška u programima sticanja stručnih kvalifikacija, dokvalifikacija i prekvalifikacija stečenih kvalifikacija u zemlji porijekla	28
3.9. Pomoć pri uključivanju djece u predškolske aktivnosti	28
3.10. Sticanje državljanstva BiH olakšanom naturalizacijom	28

1. NAMJENA I CILJ INFORMATORA

Ovaj Informator ima za cilj pristup informacijama važnim za korištenje zakonom priznatih prava za vrijeme odobrenog statusa u Bosni i Hercegovini sljedećim kategorijama stranaca u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH):

- strancima kojima je priznat izbjeglički status pravosnažnom odlukom Ministarstva sigurnosti BiH;
- strancima kojima je priznat status supsidijarne zaštite pravosnažnom odlukom Ministarstva sigurnosti BiH.

Ukoliko spadate u navedene kategorije stranaca u BiH, pažljivo pročitajte ovaj Informator, jer će vam biti od koristi u ostvarivanju pristupa pripadajućim pravima i olakšicama tokom odobrenog boravka u BiH ili u procesu vašeg uključivanja-integracije u bosanskohercegovačko društvo!

2. PRISTUP PRAVIMA I OLAKŠICAMA

2.1. Preduslov za korištenje prava i olakšica

Prvi korak i uslov za pristup svim propisanim pravima i olakšicama jeste **priznat status izbjeglice ili supsidijarne zaštite od strane Ministarstva sigurnosti BiH i posjedovanje važećeg kartona-legitimacije o statusu izbjeglice ili statusu supsidijarne zaštite u BiH**. Karton-legitimacija u postupcima kod nadležnih organa zamjenjuje ličnu kartu i omogućava pristup pravima.

2.2. Pristup pravima

Ukoliko imate priznat status izbjeglice ili ste stranac pod supsidijarnom zaštitom u BiH, pristup **pripadajućim pravima ostvarujete na osnovu kartona-legitimacije izbjeglice, odnosno supsidijarne zaštite koju izdaje Ministarstvo sigurnosti BiH**.

U BiH vam je osiguran pristup sljedećim pravima:

1. Pravo na identifikacioni dokument;
2. Pravo na informisanje;
3. Pravo na smještaj;
4. Pravo na rad;
5. Pravo na obrazovanje;
6. Pravo na zdravstveno osiguranje;
7. Pravo na socijalnu pomoć;
8. Pravo na pomoć pri uključivanju u bh. društvo.

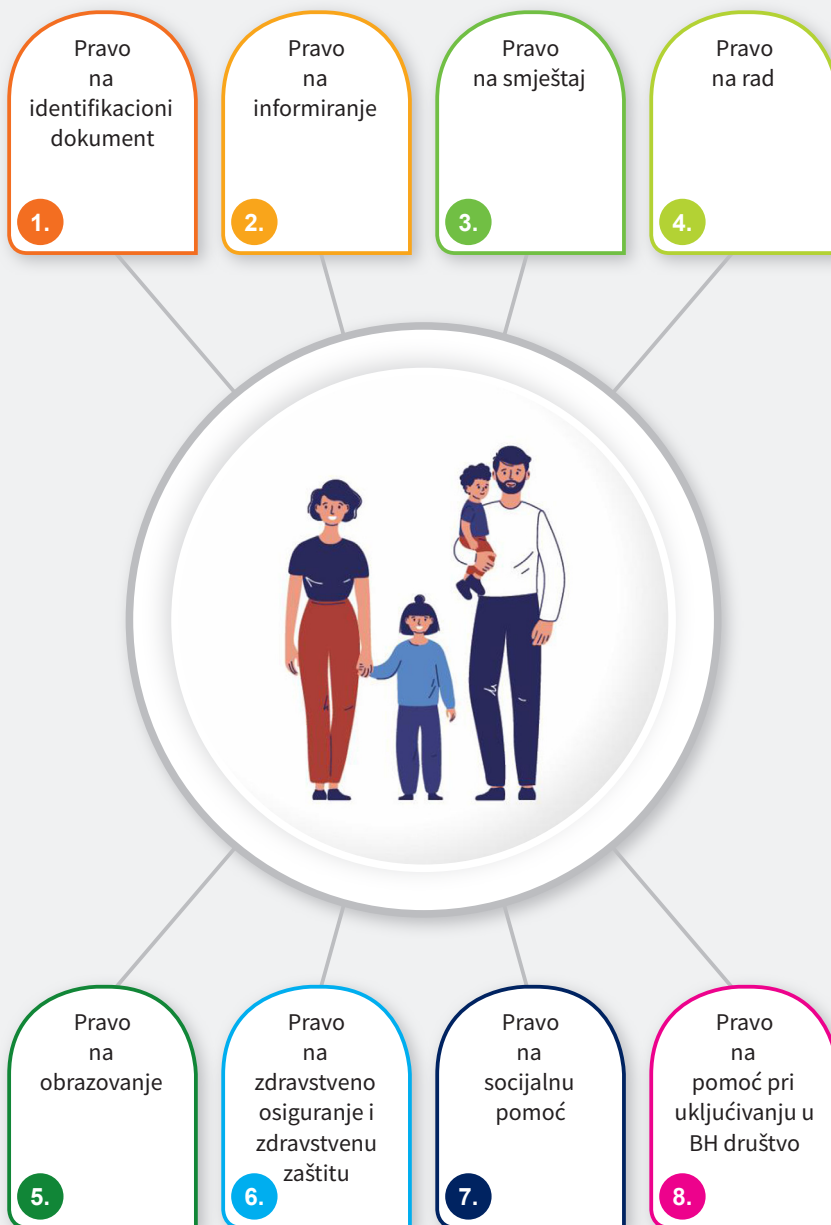
Osim pobrojanih prava, izbjeglica na lični zahtjev i pod zakonom propisanim uslovima **ima pravo i na spajanje s porodicom**, tj. sa članovima porodice koji se nalaze van teritorije BiH, i **ima pravo na putnu ispravu**, a stranac pod supsidijarnom zaštitom **ima pravo na održavanje porodičnog jedinstva**.

I članovima porodica stranaca kojima je priznat izbjeglički status, a koji su u zakonom propisanoj proceduri ostvarili pravo na spajanje porodice, pripada pristup pravu na smještaj, zdravstveno osiguranje, obrazovanje i rad, a članovima porodica stranaca kojima je priznat status supsidijarne zaštite i ostvarili su pravo na spajanje porodice, pripada pravo na smještaj i obrazovanje.

2.3. Pristup pravu na pomoć/olakšice pri uključivanju u bosanskohercegovačko društvo

Ukoliko ste stranac sa priznatim izbjegličkim statusom ili statusom supsidijarne zaštite u zakonom propisanoj proceduri, kao i članovi vaših porodica koji su u zakonom propisanoj proceduri ostvarili pravo na spajanje porodice ili na

PRAVA

održavanje porodičnog jedinstva, imate pored gore pobrojanih prava i sljedeće olakšice u cilju pomoći pri uključivanju u bosanskohercegovačko društvo:

1. Učenje službenih jezika u BiH;
2. Učenje i upoznavanje kulturoloških prilika u BiH;
3. Pomoć u postupku priznavanja javnih isprava i drugih neophodnih dokumenata iz zemlje porijekla u BiH;
4. Pomoć u prevođenju, verifikaciji i ekvivalenciji neophodne dokumentacije o stečenom znanju i statusu iz zemlje porijekla za potrebe olakšanog uključivanja u bosanskohercegovačko društvo;
5. Pravna pomoć;
6. Psihosocijalna pomoć;
7. Pomoć u pristupu socijalnom stanovanju,
8. Podrška u programima sticanja stručnih kvalifikacija, kao i u programima dokvalifikacija i prekvalifikacija ranije stečenih kvalifikacija u zemlji porijekla;
9. Pomoć pri uključivanju djece u predškolske aktivnosti;
10. Pristup informacijama važnim za olakšano uključivanje u bosanskohercegovačko društvo kroz pripremu informatora i drugih oblika informacija o dostupnim pravima i olakšicama.

PRAVA NA POMOĆ - OLAKŠICE PRI UKLJUČIVANJU U BOSANSKO-HERCEGOVAČKO DRUŠTVO:

1.

Učenje službenih jezika u BiH

2.

Učenje i upoznavanje kulturoloških prilika u BiH

3.

Pomoć u postupku priznavanja javnih isprava i drugih neophodnih dokumenata iz zemlje porijekla u BiH

4.

Pomoć u prevođenju i verifikaciji, ekvivalenciji neophodne dokumentacije o stečenom znanju i statusu iz zemlje porijekla za potrebe olakšanog uključivanja u BH društvo

5.

Pravna pomoć

6.

Psihosocijalna pomoć

7.

Pomoć u pristupu socijalnom stanovanju

8.

Podrška u programima sticanja stručnih kvalifikacija, kao i u programima dokvalifikacija i prekvalifikacija ranije stečenih kvalifikacija u zemlji porijekla

9.

Pomoć pri uključivanju djece u predškolske aktivnosti

10.

Pristup informacijama važnim za olakšano uključivanje u bosansko-hercegovačko društvo kroz pripremu informatora i drugih oblika informacija o dostupnim pravima i olakšicama

2.4. Obaveze

Za vrijeme trajanja statusa izbjeglice ili supsidijarne zaštite obavezni ste da:

- poštujete javni poredak BiH, zakone i propise u BiH i da se pridržavate odluka nadležnih organa u BiH;
- podnesete zahtjev za zamjenu izbjegličkog kartona ili kartona o supsidijarnoj zaštiti;
- prijavite eventualni gubitak kartona;
- prijavite promjenu adrese stanovanja;
- prijavite sve promjene koje su od uticaja na ostvarivanje i obim odobrenih prava;
- obavijestite Ministarstvo sigurnosti BiH ako ćete boraviti van BiH duže od šest mjeseci u kontinuitetu.

Kako do prava i olakšica?

Pojedina prava i olakšice su odobreni i članovima porodica stranaca kojima je priznat izbjeglički status, odnosno status supsidijarne zaštite, a koji su ostvarili pravo na spajanje porodice, odnosno pravo na održavanje porodičnog jedinstva u skladu sa Zakonom o azilu.

Pobrojana i opisana prava i olakšice iz ovog Informatora ostvarujete u skladu s vašim individualnim potrebama i isključivo na lični zahtjev.

2.5. Pristup pravu na smještaj

Bosna i Hercegovina je osigurala smještaj osoba pod međunarodnopravnom zaštitom u Izbjegličko-prihvatnom centru "Salakovac" u Mostaru (u daljem tekstu: centar) kojim upravlja Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: MLJPI).

Zahtjev za smještaj u centar podnosite MLJPI-u lično ili putem opunomoćenika.

Smještaj odobrava ministar za ljudska prava i izbjeglice

BiH, nakon čega se smještate u centar u skladu s raspoloživim kapacitetima.

Vaš smještaj u centar može trajati do dvije godine, uz mogućnost produženja boravka za još jednu godinu, pa i više puta, na prijedlog Sektora za izbjeglice, raseljene osobe, readmisiju i stambenu politiku, a uz prethodno obavljene konsultacije s timom za psihosocijalnu pomoć i UNHCR-om.

Izuzetno, boravak u centru može se produžiti više puta, ali može trajati maksimalno pet godina.

Za vrijeme boravka u centru možete koristiti i ostala propisana prava i olakšice (zdravstveno osiguranje, obrazovanje, ishrana, prevoz do zdravstvenih i obrazovnih ustanova).

Na osnovu potpisanih protokola o saradnji, na zahtjev nevladinih organizacija specijalizovanih za pružanje pravne i psihosocijalne pomoći, MLJPI može omogućiti slobodan pristup centru radi pružanja pravne i psihosocijalne pomoći korisnicima centra, a pružanje psihosocijalne pomoći bit će osigurano u bliskoj saradnji i radu s mjesno nadležnim centrom za socijalni rad i zdravstvenim ustanovama, sve pod uslovom da korisnik zatraži ovu vrstu pomoći.

PRISTUP PRAVU NA SMJEŠTAJ

1.

Zahtjev za smještaj podnosi se u MLJPI (lično ili putem punomoćnika)

2.

Zahtjev razmatra nadležni Sektor za izbjeglice, raseljene osobe, readmisiju i stambenu politiku u MLJPI

3.

Odluku donosi ministar MLJPI

Po odobrenju ministra, korisnik se smješta u centar

2.6. Pristup pravu na rad

Za vrijeme trajanja izbjegličkog statusa ili statusa supsidijarne zaštite, imate pristup pravu na rad, a to pravo u slučaju spajanja porodice imaju i članovi vaše porodice.

U statusu međunarodnopravne zaštite ne možete zasnivati radni odnos u izvršnim, sudskim i zakonodavnim organima, kao ni institucijama gdje se zahtijeva posjedovanje državljanstva BiH kao uslov za zasnivanje radnog odnosa.

Dok ste u statusu izbjeglice ili supsidijarne zaštite, imate pravo da se prijavite na evidenciju nezaposlenih osoba u nadležnoj instituciji za zapošljavanje pod istim uslovima kao i državljani BiH, a sticanjem statusa nezaposlene osobe imate ista prava i obaveze kao i državljani BiH.

Nadležna institucija za zapošljavanje se određuje prema mjestu prebivališta/boravišta te osobe.

2.6.1. Dokumentacija za prijavu nadležnoj instituciji za zapošljavanje

Prilikom prijave mjesno nadležnoj instituciji za zapošljavanje, dužni ste da dostavite na uvid sljedeće dokumente:

- 1) identifikacioni dokument (važeći karton izbjeglice ili osobe pod supsidijarnom zaštitom);
- 2) prijavu mjesta prebivališta/boravišta;
- 3) obrazac RSFL (registracija stranaca u sistem Poreske uprave) ili drugi odgovarajući obrazac;
- 4) dokaz o stepenu stručnog obrazovanja, odnosno stručne osposobljenosti;
- 5) potpisanu izjavu u skladu s važećim propisima u BiH.

2.6.2. Priznavanje diploma

Prilikom prijave nadležnoj instituciji za zapošljavanje, dužni ste da uz diplomu o stečenom znanju u zemlji porijekla ili zemlji prethodnog boravka priložite i **akt o formalnom potvrđivanju vrijednosti, odnosno priznavanju te diplome.**

Postupak priznavanja diploma o stečenom znanju u zemlji porijekla ili zemlji prethodnog boravka vrši se na način i pod uslovima propisanim zakonskim i podzakonskim aktima kojima se uređuje oblast priznavanja inostranih kvalifikacija u BiH.

Priznavanje visokoškolskih kvalifikacija stečenih van BiH u svrhu zapošljavanja u Republici Srpskoj vrši Komisija za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja, dok u Federaciji BiH to vrše visokoškolske ustanove i kantonalna/županijska ministarstva obrazovanja (zavisno o kojem se kantonu/

županiji radi), a u Brčko distriktu BiH vrši Komisija za priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja.

2.6.3. Podaci o radnom stažu

U nedostatku radne knjižice, podatke o radnom stažu i uplaćenom penzionom stažu ostvarenom u BiH izbjeglicama i osobama pod supsidijarnom zaštitom izdaje nadležna institucija penzionog/mirovinskog i invalidskog osiguranja ili nadležna poreska uprava (prema mjestu prebivališta/boravišta).

2.6.4. Zapošljavanje bez posredovanja nadležne institucije za zapošljavanje

Izbjeglice i osobe pod supsidijarnom zaštitom mogu slobodno i bez posredovanja nadležnih institucija tražiti posao, zaključivati ugovore o radu i samozapošljavati se.

2.6.5. Identifikacioni dokumenti za zaključivanje ugovora o radu

Prilikom zaključivanja ugovora o radu, kao identifikacioni dokument se **koristi važeći karton izbjeglice i osobe pod supsidijarnom zaštitom i prihvatljivi su samo podaci navedeni u tom identifikacionom dokumentu-kartonu.**

Identifikacioni dokumenti se također koriste prilikom uplate doprinosa iz radnog odnosa u nadležne fondove.

Dok ste u statusu izbjeglice ili supsidijarne zaštite, **nije vam potrebna radna dozvola** za zasnivanje radnog odnosa ili samozapošljavanje, a sva prava ostvarujete pod istim uslovima kao i državljani BiH.

Danom stupanja u radni odnos, MLJPI vam prestaje plaćati doprinose za zdravstveno osiguranje bez obzira da li ste zaposleni ili samozaposleni.

U roku od 15 dana po sklapanju ugovora iz radnog odnosa, dužni ste da odmah obavijestite MLJPI o sklapanju ugovora o radu i uz obavijest obavezno priložite i kopiju ugovora o radu. MLJPI će vašu objavu odmah proslijediti nadležnim službama zdravstvenog i socijalnog osiguranja.

U slučaju prestanka radnog odnosa, ostvarujete prava po osnovu nezaposlenosti pod istim uslovima kao i državljani BiH.

Ako vam prestane ugovor o radu, a zdravstveno osiguranje ne ostvarite po nekom drugom osnovu u BiH, MLJPI će vam plaćati doprinose za zdravstveno osiguranje, uz prethodnu službenu obavijest sa vaše strane prema MLJPI-u ili opunomoćeniku.

Nadležni organi koji omogućavaju pristup pravu na rad osobama kojima je priznat izbjeglički status i status supsidijarne zaštite na otvorenom tržištu:

- 1) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH;
- 2) nadležna entitetska ministarstva;
- 3) nadležni odjeli Brčko distrikta BiH;
- 4) entitetski zavodi za zapošljavanje;
- 5) Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta BiH;
- 6) kantonalne službe za zapošljavanje u Federaciji BiH;
- 7) entitetski zavodi penzionog/mirovinskog i invalidskog osiguranja;
- 8) općinske službe nadležne za poslove rada.

Iz navedenoga je jasno da radni odnos zasnivate uvijek zaključivanjem odgovarajućih ugovora o radu i sugerišemo da radi zaštite svoje pravne i druge sigurnosti, obavezno stupanjem na rad, od poslodavca tražite zaključenje takvog ugovora. Svaki drugi radni angažman smatrao bi se radom na crno, što je kažnjivo prema važećim propisima.

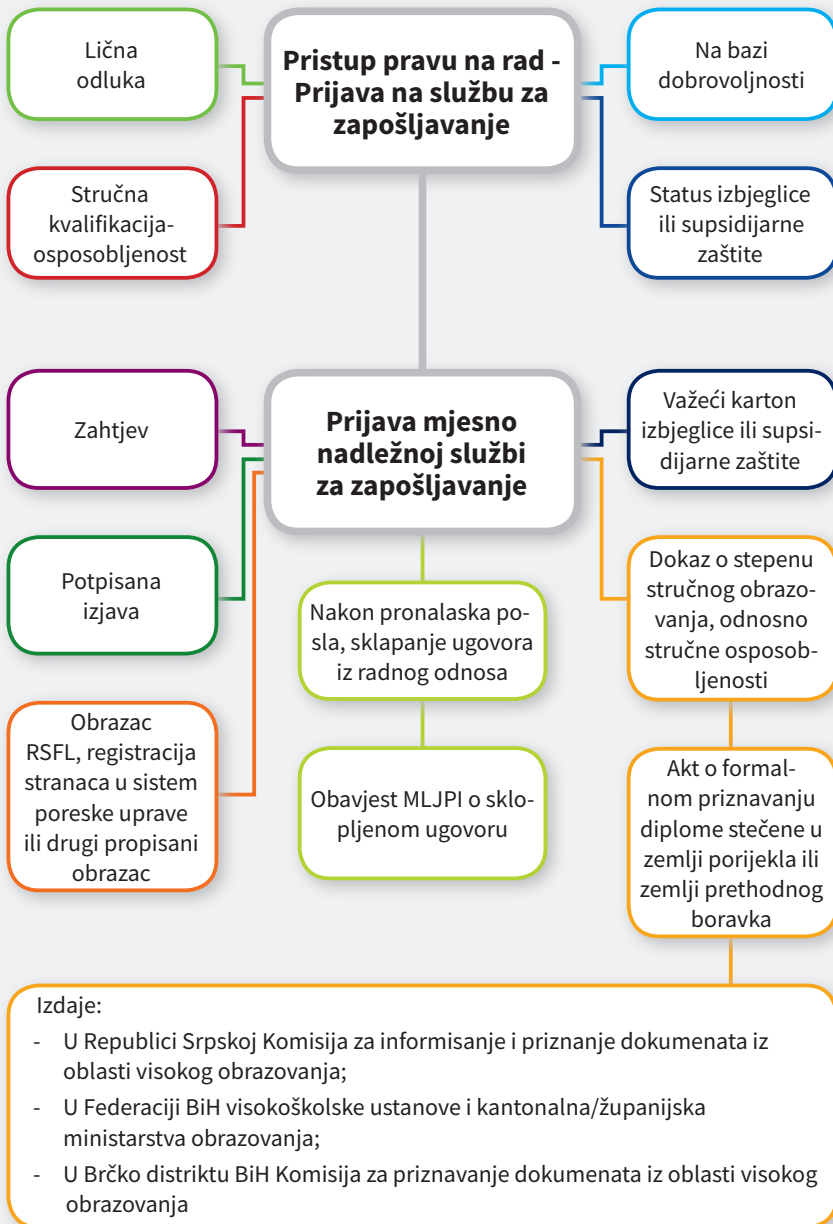
2.6.6. Vozačka dozvola

Kako biste povećali šanse za zapošljavanje, svakako vas ohrabujemo i na sticanje vozačke dozvole za upravljanje motornim vozilom u BiH.

Kako biste mogli upravljati motornim vozilom, potrebno je da prethodno prođete obuku teoretske i praktične nastave koju vode licencirane auto-škole registrovane u mjestu vašeg prebivališta/boravišta. Potrebno je da priložite jednaku dokumentaciju kao i bh. državljani izuzev lične/osobne karte umjesto koje prilažete kopiju izbjegličkog kartona / kartona supsidijarne zaštite.

Po predaji zahtjeva sa kompletiranom dokumentacijom, resorna služba ministarstva unutrašnjih poslova u općini gdje imate prebivalište/boravište izdat će vam vozačku dozvolu.

PRISTUP PRAVU NA RAD

2.7. Pristup pravu na obrazovanje

2.7.1. Nivoi obrazovanja

Osobama s međunarodnom zaštitom se **pod istim uslovima kao i državljanima BiH osigurava pristup pravu na obrazovanje na sljedećim nivoima obrazovanja: predškolski odgoj i obrazovanje, osnovno, srednje i visoko obrazovanje.**

2.7.2. Osobe koje ostvaruju pristup pravu na obrazovanje

Osobe koje ostvaruju pravo na obrazovanje su **stranci kojima je priznat izbjeglički status ili status supsidijarne zaštite i članovi porodice stranca kojem je priznat izbjeglički status, a koji su ostvarili pravo na spajanje porodice u skladu s važećim propisima.**

Predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje su **besplatni** u javnim obrazovnim institucijama u BiH.

2.7.3. Predškolski odgoj i obrazovanje

2.7.3.1. Način ostvarivanja prava na predškolski odgoj i obrazovanje

Djeca od šest mjeseci života sve do polaska u školu ostvaruju pravo na predškolski odgoj i obrazovanje koje je obavezno u godini pred polazak u osnovnu školu u skladu s važećim zakonodavstvom o predškolskom odgoju i obrazovanju u BiH.

Obavezno predškolsko obrazovanje ne plaćate!

Prilikom upisa u predškolske ustanove, zakonski staratelji djece dužni su da predoče one dokumente koji su propisani za upis djece u te ustanove.

Ako zakonski staratelji djece nisu u mogućnosti da pribave rodni list za upis djeteta u predškolsku ustanovu, predškolska ustanova će izvršiti upis djeteta na osnovu važećeg kartona izbjeglice, odnosno supsidijarne zaštite.

Za vrijeme pohađanja predškolskog odgoja i obrazovanja djece, predškolske ustanove su dužne da s ovim osobama postupaju kao i s državljanima BiH u pogledu prava i obaveza.

U skladu s mogućnostima, MLJPI osigurava finansijska sredstva za boravak djece u javnim ustanovama predškolskog odgoja i obrazovanja.

U skladu s finansijskim mogućnostima, MLJPI osigurava finansijska sredstva za procjenu individualnih potreba i pomoći izbjeglicama i osobama pod supsidijarnom zaštitom u svrhu obrazovanja u posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama u slučaju kada nije moguće pružiti dogovarajuće obrazovanje u redovnim školama.

2.8. Osnovno obrazovanje

2.8.1. Način ostvarivanja prava na osnovno obrazovanje

U pravilu, djeci u dobi od 6. do 15. godine, koja imaju pravo na obrazovanje u BiH, osigurava se pravo na osnovno obrazovanje koje je obavezno u skladu s važećim zakonodavstvom o osnovnom obrazovanju u BiH.

Roditelji djece koji ne šalju djecu u osnovnu školu krivično su odgovorni!

Prilikom upisa u ustanovu osnovnog obrazovanja, izbjeglice i osobe pod supsidijarnom zaštitom ili njihovi zakonski staratelji dužni su da predoče propisane dokumente, a ako nisu u mogućnosti da pribave **rodni list** za upis u prvi razred osnovnog obrazovanja, školske ustanove će izvršiti upis na osnovu izbjegličkog kartona, odnosno kartona supsidijarne zaštite, koji zamjenjuju rodni list.

2.8.2. Upis u niže i više razrede osnovne škole

Ako se djeca koja imaju pravo na obrazovanje u BiH upisuju u neki od nižih ili viših razreda osnovne škole izuzev upisa u prvi razred osnovne škole, i tom prilikom nisu u mogućnosti dokazati stepen prethodno završenog obrazovanja u skladu s važećim zakonodavstvom kojim se uređuje ova oblast u BiH, u tom slučaju nadležni organi će utvrditi nivo znanja ove djece na osnovu kojeg će biti upisana u jedan od nižih ili viših razreda osnovne škole po već utvrđenoj proceduri.

2.9. Srednje obrazovanje

2.9.1. Način ostvarivanja prava na srednje obrazovanje

Prilikom upisa u ustanovu srednjeg obrazovanja, djeca koja imaju pravo na obrazovanje po osnovu statusa izbjeglice ili supsidijarne zaštite, odnosno njihovi zakonski staratelji dužni su da predoče propisane dokumente, a ako nisu u mogućnosti da pribave **rodni list za upis u srednju školu, srednjoškolske ustanove upisuju osobe na osnovu kartona izbjeglice ili supsidijarne zaštite, koji zamjenjuje rodni list.**

2.9.2. Upis u razrede srednje škole

Ako se djeca koja imaju pravo na obrazovanje po osnovu statusa izbjeglice ili supsidijarne zaštite upisuju u srednju školu i prilikom upisa nisu u mogućnosti da dokažu stepen prethodno završenog obrazovanja u skladu s važećim zakonodavstvom kojim se uređuje ova oblast u BiH, u tom slučaju nadležni organi utvrđuju nivo znanja te djece kako bi se odredilo u koji se razred srednje škole dijete upisuje po utvrđenoj proceduri.

2.9.3. Pravo na obrazovanje djece s poteškoćama u razvoju

Djeca i mladi s poteškoćama u razvoju po osnovu statusa izbjeglice ili supsidijarne zaštite stižu obrazovanje u redovnim školama i prema programima prilagođenim njihovim individualnim potrebama. **Individualni program, prilagođen njihovim mogućnostima i sposobnostima, bit će izrađen za svakog učenika, uz obavezno određivanje defektološkog i logopedskog statusa.**

Ako je nemoguće pružiti odgovarajuće obrazovanje u redovnim školama, djeca i mladi s ozbiljnim smetnjama i teškoćama u razvoju mogu se djelimično ili u cijelosti obrazovati u specijalnim odgojno-obrazovnim ustanovama.

Način plaćanja troškova obrazovanja u specijalnim odgojno-obrazovnim ustanovama u slučaju kada je nemoguće pružiti odgovarajuće obrazovanje u redovnim školama reguliše se podzakonskim aktom o integracijskim olakšicama koji donosi MLJPI.

2.10. Visoko obrazovanje i priznavanje diploma

2.10.1. Pravo na visoko obrazovanje

Osobe koje pravo na obrazovanje imaju po osnovu statusa izbjeglice ili supsidijarne zaštite imaju pravo na visoko obrazovanje u BiH pod istim uslovima kao i državljani BiH.

2.10.2. Priznavanje diploma

Način plaćanja postupka priznavanja stečenih diploma iz zemlje porijekla ili zemlje prethodnog boravka, u iznosu predviđenom zakonskim i podzakonskim aktima kojima se uređuje oblast priznavanja stranih kvalifikacija u BiH, osigurava MLJPI, koji daje posebnu saglasnost zainteresovanoj osobi za naknadu troškova po ovom osnovu.

Za rješavanje pristupa pravu na obrazovanje izbjeglica i osoba pod supsidijarnom zaštitom u BiH nadležni su:

- 1) ministarstva obrazovanja Republike Srpske i kantona u Federaciji BiH;
- 2) Odjel za obrazovanje Brčko distrikta BiH;
- 3) javne obrazovne ustanove u Republici Srpskoj, kantonima u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH; i
- 4) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH.

PRISTUP PRAVU NA OBRAZOVANJE

Predškolski odgoj i obrazovanje

- Omogućeno u godini pred polazak u osnovnu školu
- Besplatno i obavezno
- Pod istim uslovima kao i za državljane BiH

Upis na osnovu rodnog lista ili važećeg kartona izbjeglice ili supsidijarne zaštite i druge dokumentacije propisane od strane te ustanove

Upis započinje prijavom koju podnosi roditelj ili staratelj

Osnovno obrazovanje

- Besplatno
- Obavezno
- Pod istim uslovima kao i za državljane BiH

U slučaju upisa u neki od nižih ili viših razreda osnovne škole izuzev upisa u prvi razred i nepostojanje dokaza o prethodnom obrazovanju u skladu sa propisima BiH, nadležni organ utvrđuje nivo znanja i donosi odluke u koji razred se dijete upisuje

Srednje obrazovanje

- Besplatno
- Omogućeno
- Pod istim uslovima kao i za državljane BiH

Upis započinje prijavom koju podnosi roditelj ili staratelj

Upis na osnovu propisane dokumentacije i rodnog lista ili važećeg kartona izbjeglica ili supsidijarne zaštite

U slučaju upisa u niži ili viši razred, nivo znanja utvrđuje nadležni organ kako bi odredio u koji razred se osoba treba upisati

Obrazovanje djece sa poteškoćama u razvoju

- Omogućeno pod istim uslovima kao i za državljane BiH
- U skladu sa individualnim potrebama

Individualni program rade se za svakog učenika uz obavezno određivanje defektološkog i logopedskog statusa

U slučaju kada je nemoguće pružiti odgovarajuće obrazovanje u redovnim školama djeca i mladi sa ozbiljnim teškoćama u razvoju, mogu se u cijelosti ili djelimično obrazovati u specijalnim odgojno-obrazovnim ustanovama

Visoko obrazovanje

- Omogućeno pod istim uslovima kao i za državljane BiH
- U skladu sa individualnim potrebama

2.11. Pristup pravu na zdravstveno osiguranje

Sve dok imate priznat izbjeglički status ili status supsidijarne zaštite, vama i članovima vaše porodice koji su ostvarili pravo na spajanje porodice je u skladu s važećim propisima u BiH osigurano **pravo na zdravstveno osiguranje**.

Obavezno zdravstveno osiguranje po ovom osnovu imaju članovi porodice osiguranika pod uslovom da to pravo ne ostvaruju po nekom drugom osnovu u BiH.

Ukoliko ste **ostvarili pravo na rad, socijalnu zaštitu ili drugo pravo po osnovu kojeg se ostvaruje obavezno zdravstveno osiguranje, svoja prava na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu ostvarujete na način i pod uslovima propisanim propisima iz oblasti zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja** koji su na snazi u BiH.

Ako niste zaposleni, ostvarujete pravo na obavezno zdravstveno osiguranje pod uslovima propisanim propisima iz oblasti zdravstvenog osiguranja u onoj mjeri u kojoj ti propisi nisu u suprotnosti sa Zakonom o azilu i posebnim propisima iz ove oblasti.

2.11.1. Prijava na obavezno zdravstveno osiguranje i postupak

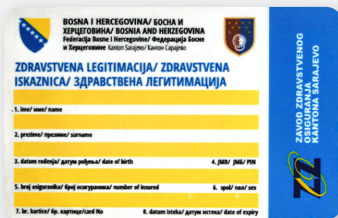
U slučaju da niste na drugi način u BiH osigurali zdravstveno osiguranje, **obraćate se MLJPI-u** lično ili putem opunomoćenika, a uz podnesak ste u obavezi da dostavite:

- Kopiju kartona izbjeglice ili supsidijarne zaštite;
- Kopiju potvrde o mjestu prebivališta/boravišta koju izdaje Služba za poslove sa strancima;
- Kopiju punomoći ukoliko imate zakonskog zastupnika;
- Potpisan i popunjen sa osnovnim podacima obrazac POR-504 (obrazac možete naći na *web* stranici Poreske uprave FBiH ili Poreske uprave RS).

Na vaš zahtjev, MLJPI će se obratiti nadležnoj poreskoj upravi, zavisno od mjesta boravišta/prebivališta, i bit će vam dodijeljen matični broj za stranca u BiH na osnovu kojeg se uvodite u poreski sistem BiH, a na isti način se prijavljuju i maloljetni članovi domaćinstva. Posebno se osiguravaju i osobe koje nisu na redovnom školovanju, a navršile su 15 godina života.

Kada dobijete poreski broj za stranca, MLJPI vas prijavljuje nadležnoj poreskoj upravi, na obrascu JS 3120 – Prijava pod određenim okolnostima, koja prijavu upućuje nadležnom zavodu zdravstvenog osiguranja u BiH.

Nakon što vaša prijava bude realizovana, o čemu ćete biti obaviješteni, potrebno je da u zavodima zdravstvenog osiguranja preuzmete potvrdu da ste osigurani ili elektronsku zdravstvenu knjižicu kada ona bude urađena.

Sa zdravstvenom knjižicom ili potvrdom odlazite u dom zdravlja prema mjestu vašeg prebivališta/boravišta i otvarate zdravstveni karton kod ljekara porodične medicine.

Ovim postupcima ostvarujete pravo da se liječite u javnim zdravstvenim ustanovama na teritoriji BiH (domovima zdravlja, bolnicama, porodilištima, stomatološkim službama, apotekama i sl.) prema mjestu boravišta/prebivališta kao i bh. građani.

Ukoliko se zaposlite ili se promijene određene okolnosti u vašem zdravstvenom osiguranju, dužni ste da o tome obavijestite MLJPI kako bi osigurali da po drugom osnovu ostvarujete zdravstveno osiguranje, npr. po osnovu rada ili sl.

2.11.2. Odjava obaveznog zdravstvenog osiguranja

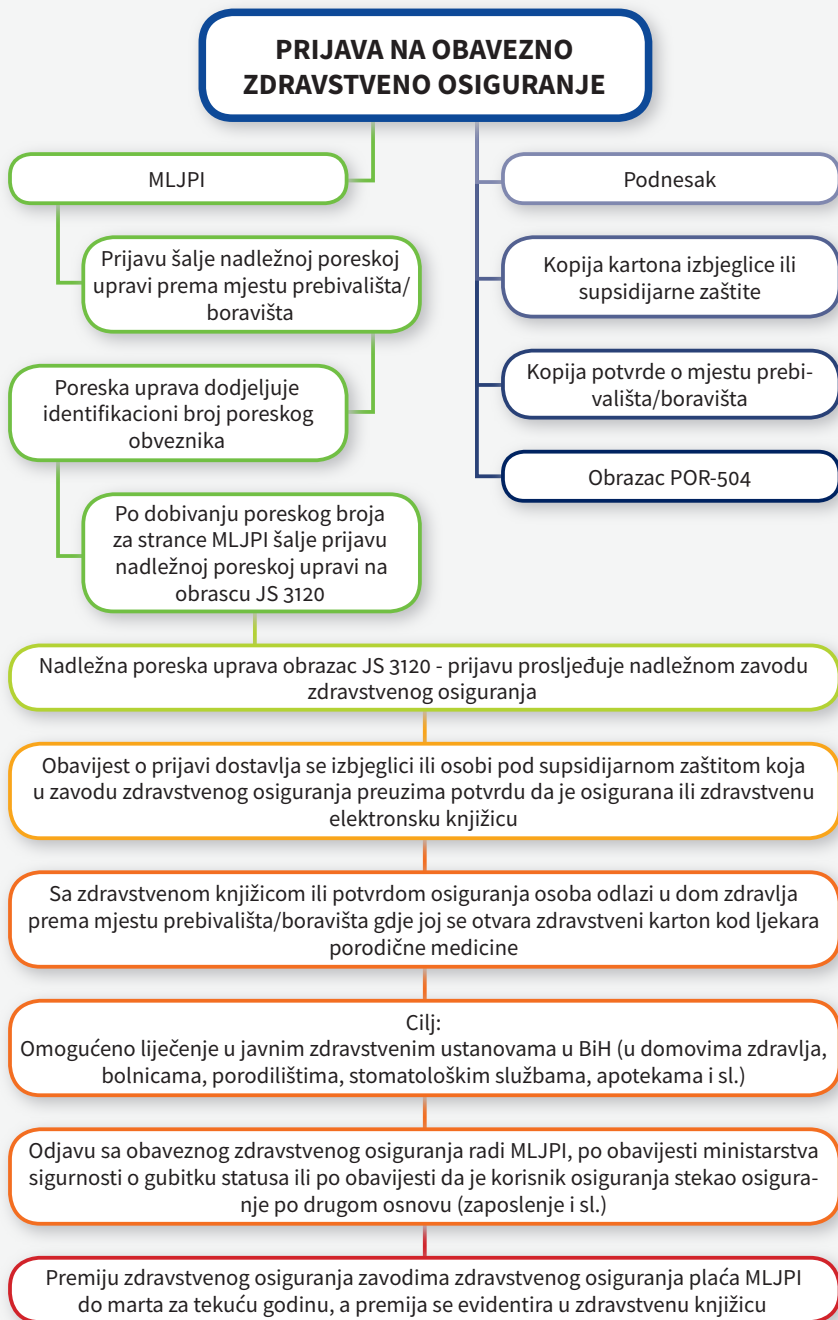
MLJPI odjavljuje osiguranika sa obaveznog zdravstvenog osiguranja na propisanom obrascu nosioca osiguranja, a na isti način odjavljuje sa obaveznog osiguranja sve osobe kojima je Ministarstvo sigurnosti BiH donijelo pravosnažnu odluku o prestanku statusa, kao i osobe koje su stekle uslove za obavezno zdravstveno osiguranje po drugom osnovu.

2.11.3. Uplata premije zdravstvenog osiguranja

MLJPI je obveznik uplate premije zdravstvenog osiguranja, a premiju za vas uplaćuje zavodima zdravstvenog osiguranja najkasnije do marta za tekuću godinu. Premija se izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom uplaćuje prema mjestu njihovog prebivališta ili boravišta u BiH. Trenutno su to zavodi zdravstvenog osiguranja u Unsko-sanskom kantonu, Srednjobosanskom kantonu, Tuzlanskom kantonu i Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

Premija osiguranja se evidentira u vašoj elektronskoj ili običnoj zdravstvenoj knjižici, čime vam je omogućeno da koristite zdravstvenu zaštitu bez novčane naknade.

PRISTUP PRAVU NA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

2.12. Pristup pravu na socijalnu pomoć

Za vrijeme trajanja statusa, ostvarujete pravo na socijalnu pomoć.

Socijalna pomoć

Socijalna pomoć podrazumijeva socijalnu zaštitu i zaštitu porodice sa djecom / dječija zaštita osoba pod međunarodnom zaštitom u BiH.

Pripadajuća prava iz oblasti socijalne zaštite su:

- a) novčana pomoć (stalna);
- b) novčana naknada (dodatak) za pomoć i njegu od druge osobe;
- c) jednokratna novčana pomoć;
- d) pomoć za osposobljavanje za samostalan život i rad (djece i omladine);
- e) smještaj u ustanove socijalne zaštite;
- f) kućna njega i pomoć u kući;
- g) druga materijalna pomoć.

Prava iz zaštite porodice sa djecom / dječije zaštite su:

- a) dječiji dodatak / dodatak za djecu;
- b) naknada umjesto plaće ženi/majci-porodilji u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje sa posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta / naknada plaće u vrijeme korištenja porodiljskog odsustva;
- c) novčana pomoć nezaposlenoj ženi/majci-porodilji koja nije u radnom odnosu / materinski dodatak;
- d) jednokratna pomoć za opremu novorođenčeta / pomoć za opremu novorođenčeta.

2.12.3.1. Osnovica za utvrđivanje visine pomoći

Osnovica za utvrđivanje visine pomoći po osnovu pripadajućih prava je **prosječna godišnja neto plaća u BiH prema posljednjem objavljenom podatku Agencije za statistiku BiH.**

2.12.3.2. Obim prava iz socijalne pomoći

Obim prava iz socijalne pomoći utvrđuje se na sljedeći način:

- a) novčana pomoć (stalna) u iznosu od 20% od osnovice za izdržavanje jednog člana domaćinstva, a koja se za svakog sljedećeg člana domaćinstva uvećava za 10% od osnovice. Iznos ove novčane naknade ne može preći ukupan iznos od 50% od osnovice;
- b) novčana naknada (dodatak) za pomoć i njegu od druge osobe u iznosu od 20% od osnovice;
- c) jednokratna novčana pomoć u iznosu do 30% od osnovice i može se isplatiti najviše tri puta godišnje;

- d) pomoć za osposobljavanje za samostalan život i rad (djece i omladine) utvrđuje se u iznosu utvrđene ekonomske cijene troškova dnevnog boravka i smještaja;
- e) smještaj u ustanove socijalne zaštite i džeparac u iznosu od 100% od cijene utvrđene u skladu s važećim propisima prema mjestu prebivališta/boravišta.

2.12.3.3. Druga materijalna pomoć

Druga materijalna pomoć je **ograničena finansijska pomoć koju mjesečno ostvaruju osobe u statusu izbjeglice ili supsidijarne zaštite.**

Ograničena finansijska pomoć se utvrđuje u iznosu od 15% od osnovice za izdržavanje jednog člana domaćinstva, a koja se za svakog sljedećeg člana domaćinstva uvećava za 1,5% od iste osnovice. Iznos ove novčane naknade ne može preći iznos od 20% od osnovice.

Nadležni organ donosi rješenje kojim se utvrđuje iznos i dužina trajanja prava na ograničenu finansijsku pomoć za svakog pojedinačnog korisnika ovog prava.

Osobe u statusu izbjeglice ili supsidijarne zaštite ne mogu biti korisnici ograničene finansijske pomoći ako ostvaruju prihode po osnovu radno-pravnog statusa.

2.12.3.4. Obim prava iz zaštite porodica sa djecom / dječije zaštite

Obim prava iz zaštite porodica sa djecom / dječije zaštite utvrđuje se na sljedeći način:

- a) dječiji dodatak u iznosu od 2% od osnovice i ne može preći iznos od 10% od osnovice;
- b) naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta / naknada plaće u vrijeme korištenja porodiljskog odsustva utvrđuje se u iznosu od 20% od osnovice;
- c) novčana pomoć nezaposlenoj majci-porodilji koja nije u radnom odnosu / materinski dodatak utvrđuje se u iznosu od 10% od osnovice;
- d) jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta / pomoć za opremu novorođenčeta utvrđuje se u iznosu od 20% od osnovice.

2.12.3.5. Uslovi za ostvarivanje prava

Prava i obaveze po osnovu socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom / dječija zaštita **ostvarujete pod uslovima propisanim važećim zakonodavstvom, a prema mjestu vašeg prebivališta/boravišta.**

Rješenje kojim se odlučuje o pravu na smještaj u ustanove socijalne zaštite donosi se uz prethodno pribavljenu pismenu saglasnost MLJPI-a.

Ako ste smješteni u Izbjegličko-prihvatni centar "Salakovac" u Mostaru koji je u nadležnosti MLJPI-a, ne možete biti korisnik prava na socijalnu pomoć ni prava iz zaštite porodice sa djecom / dječije zaštite.

2.12.3.6. Obaveze korisnika socijalne pomoći

Korisnik prava po osnovu socijalne pomoći dužan je da prijavi MLJPI-u i nadležnom organu socijalne zaštite u mjestu prebivališta/boravišta svaku promjenu koja je od uticaja na ostvarivanje i obim tog prava u roku od 15 dana od dana nastale promjene, a posebno promjenu mjesta prebivališta/boravišta i adrese u skladu sa zakonom.

2.12.3.7. Organi za provođenje postupka

O pravima po osnovu socijalne pomoći i zaštite, u prvom stepenu rješavaju nadležni centri za socijalni rad i službe socijalne zaštite prema mjestu prebivališta/boravišta.

2.12.3.8. Postupak

Za pitanja socijalne zaštite nadležni su centar za socijalni rad i službe socijalne zaštite prema mjestu vašeg prebivališta/boravišta i nadležna ministarstva.

Postupak za ostvarivanje prava iz Zakona o azilu pokreće se na lični zahtjev osobe u stanju potrebe, odnosno njenog zakonskog zastupnika, staratelja ili po službenoj dužnosti.

O žalbi protiv rješenja prvostepenog organa u Federaciji BiH u drugostepenom postupku rješava kantonalno ministarstvo za pitanja socijalne zaštite, a u Republici Srpskoj nadležni ministar za pitanja socijalne zaštite u Vladi RS.

2.12.3.9. Pokretanje postupka za utvrđivanja prava na socijalnu pomoć / zaštitu porodica sa djecom

Postupak za utvrđivanje prava na socijalnu pomoć pokreće se na lični zahtjev ili na zahtjev zakonskog zastupnika, odnosno imenovanog staratelja.

Za pokretanje postupka **dužni ste da pribavite sljedeću dokumentaciju:**

- 1) ovjerena kopija identifikacionog dokumenta;
- 2) ovjerenu kopiju potvrde o prijavi/odjavi prebivališta/boravišta;
- 3) ovjerenu kućnu listu o broju članova domaćinstva ili potvrdu mjesne zajednice;
- 4) uvjerenje da se odrasli članovi domaćinstva nalaze na evidenciji nezaposlenih osoba.

2.12.3.10. Trajanje prava

Odobrena prava na socijalnu pomoć pripadaju vam od prvog dana narednog mjeseca od podnošenja zahtjeva do kraja mjeseca u kojem postoje uslovi za ostvarivanje prava.

Prava prestaju prestankom statusa izbjeglice, odnosno supsidijarne zaštite po prijemu pravosnažnog rješenja Ministarstva sigurnosti BiH o prestanku statusa ili prestankom uslova za ostvarivanje jednog od pripadajućih prava, o čemu je MLJPI dužan da obavijesti nadležni prvostepeni organ.

2.12.3.11. Obavješćavanje

Nakon provedenog postupka za ostvarivanje prava na socijalnu pomoć, nadležni organ dostavlja MLJPI-u pravosnažno rješenje kojim je odlučeno o ostvarivanju prava.

2.12.3.12. Finansiranje i isplata sredstava

Sredstva za finansiranje prava se osiguravaju u budžetu MLJPI-a. MLJPI jednom mjesečno za svako ostvareno pravo doznačava sredstva prvostepenom organu za dostavljena pravosnažna rješenja kojim je odlučeno o pravu osoba za koje se vrši isplata.

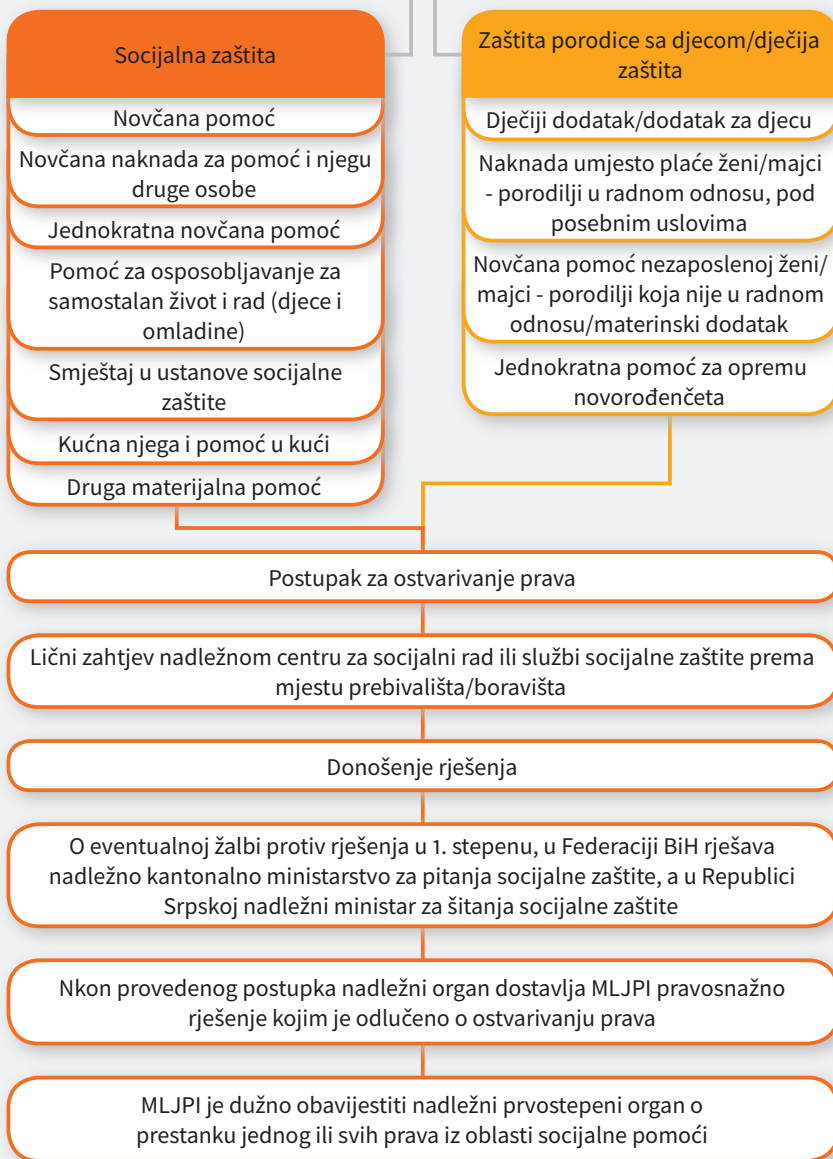
Nadležni prvostepeni organ jednom mjesečno izvještava MLJPI o isplaćenim sredstvima.

2.12.3.13. Otvaranje računa u banci

U većini banaka u BiH moguće je otvoriti račun uz dokaz o izvoru priliva sredstava (npr. ugovor o radu, ugovor o djelu, rješenje službe za socijalni rad), te vašim izbjegličkim kartonom ili kartonom supsidijarne zaštite. Usljed različitih internih odluka pojedinih banaka, moguće je da su bankarske usluge u određenom trenutku nedostupne za državljane određenih država (BiH nema uticaja na ovakve odluke privatnih banaka).

PRISTUP PRAVU NA SOCIJALNU POMOĆ

SOCIJALNA POMOĆ

3. POMOĆ I OLAKŠICE PRI UKLJUČIVANJU U BOSANSKO-HERCEGOVAČKO DRUŠTVO

Pomoć i olakšice pri uključivanju u bosanskohercegovačko društvo **mog**u ostvariti stranci kojima je priznat izbjeglički status ili status supsidijarne zaštite, članovi njihovih porodica koji su ostvarili pravo na spajanje porodice, te članovi njihovih porodica kojima je priznat status supsidijarne zaštite, a koji su ostvarili pravo na održavanje porodičnog jedinstva.

Ako ste osoba pod međunarodnopravnom zaštitom u BiH, pored prava na identifikacioni dokument, informisanje, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstveno osiguranje i socijalnu pomoć, imate pravo i na sljedeću pomoć i olakšice u procesu integracije u bh društvo:

- učenje službenih jezika u BiH;
- učenje i upoznavanje kulturoloških prilika u BiH;
- pomoć u postupku priznavanja javnih isprava i drugih neophodnih dokumenata iz zemlje porijekla u BiH;
- pomoć u prevodenju, verifikaciji i ekvivalenciji neophodne dokumentacije o stečenom zvanju i statusu iz zemlje porijekla za potrebe olakšanog uključivanja u bh. društvo;
- pravna pomoć;
- psihosocijalna pomoć;
- pomoć u pristupu socijalnom stanovanju;
- podrška u programima sticanja stručnih kvalifikacija, kao i u programima dokvalifikacija i prekvalifikacija ranije stečenih kvalifikacija u zemlji porijekla;
- pomoć pri uključivanju djece u predškolske aktivnosti;
- pristup informacijama važnim za olakšano uključivanje u bh. društvo putem pripreme informatora i drugih oblika informacija o dostupnim pravima i olakšicama.

U saradnji s domaćim i međunarodnim, vladinim i nevladinim organizacijama i institucijama, u skladu s međunarodnim sporazumima i važećim propisima u BiH, MLJPI planira i realizuje i posebne akcione planove i programe, vodeći računa i o vašim posebnim, individualnim potrebama koje se odnose na dob, spol, porijeklo, zdravstvene, socijalne i druge posebnosti.

3.1. Učenje službenih jezika u BiH

Na vaš zahtjev, MLJPI u saradnji s ustanovama ili nevladinim organizacijama registrovanim za tu namjenu osigurava sredstva za potrebe učenja, provjere i utvrđivanja nivoa znanja jezika u službenoj upotrebi u BiH u cilju pribavljanja važećeg certifikata i olakšanog uključivanja u bh. društvo.

Pristup ovom pravu osigurava se u obimu i trajanju obuke u skladu s propisima i standardima važećim u ovoj oblasti i u zavisnosti od individualnih potreba stranaca na koje se ova olakšica odnosi.

3.2. Učenje i upoznavanje kulturoloških prilika u BiH

U saradnji s ustanovama, udruženjima ili nevladinim organizacijama, MLJPI osigurava sredstva za finansiranje projekata, planova i programa za učenje i upoznavanje kulturoloških prilika u BiH za osobe pod međunarodnopravnom zaštitom.

3.3. Pomoć u postupku priznavanja javnih isprava i drugih neophodnih dokumenata iz zemlje porijekla u BiH

U skladu s finansijskim mogućnostima, MLJPI osigurava sredstva za pomoć osobama pod međunarodnopravnom zaštitom u postupku priznavanja javnih isprava i drugih dokumenata iz zemlje porijekla u BiH.

3.4. Pomoć u prevođenju, verifikaciji i ekvivalenciji neophodne dokumentacije o stečenom zvanju i statusu iz zemlje porijekla za potrebe olakšanog uključivanja u bosanskohercegovačko društvo

U skladu s finansijskim mogućnostima, MLJPI osigurava sredstva za pomoć osobama pod međunarodnopravnom zaštitom u prevođenju, verifikaciji i ekvivalenciji dokumentacije o stečenom zvanju i statusu iz zemlje porijekla za potrebe olakšanog uključivanja u bh. društvo, u skladu s važećim propisima.

3.5. Pravna pomoć

Pravnu pomoć za osobe pod međunarodnopravnom zaštitom osigurava MLJPI putem provedbe posebnih projekata, potpisivanjem protokola o saradnji i uz sufinansiranje s domaćim i međunarodnim vladinim i nevladinim organizacijama.

3.6. Psihosocijalna pomoć

Psihosocijalnu pomoć za osobe pod međunarodnopravnom zaštitom osigurava MLJPI putem provedbe posebnih projekata, potpisivanjem protokola o saradnji i uz sufinansiranje s domaćim i međunarodnim vladinim i nevladinim organizacijama.

3.7. Pomoć u pristupu socijalnom stanovanju

Osobe pod međunarodnopravnom zaštitom imaju pravo na pomoć u pristupu socijalnom stanovanju u BiH putem nadležnih institucija i na osnovu važećih propisa donesenih na nivou BiH, entiteta, Brčko distrikta BiH, kantona i općina pod istim uslovima kao i državljani BiH.

3.8. Podrška u programima sticanja stručnih kvalifikacija, dokvalifikacija i prekvalifikacija stečenih kvalifikacija u zemlji porijekla

Osobe pod međunarodnopravnom zaštitom imaju pravo na pomoć i učešće u programima sticanja stručnih kvalifikacija, kao i u programima dokvalifikacija i prekvalifikacija ranije stečenih kvalifikacija u zemlji porijekla, na način i pod istim uslovima kao i državljani BiH.

U skladu s raspoloživim budžetom, MLJPI može kreirati i posebne projekte za podršku ovim kategorijama putem nadležnih službi za zapošljavanje.

3.9. Pomoć pri uključivanju djece u predškolske aktivnosti

U skladu s mogućnostima, MLJPI osigurava finansijska sredstva za boravak djece pod međunarodnopravnom zaštitom u javnim ustanovama predškolskog odgoja i obrazovanja.

Također, MLJPI u skladu s finansijskim mogućnostima osigurava finansijska sredstva za procjenu individualnih potreba i pomoći osobama pod međunarodnopravnom zaštitom za obrazovanje u posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama u slučaju kada nije moguće pružiti odgovarajuće obrazovanje u redovnim školama.

3.10. Sticanje državljanstva BiH olakšanom naturalizacijom

Pored gore pobrojanih i opisanih prava i olakšica, ako ste u statusu izbjeglice u BiH, imate pravo i na sticanje državljanstva BiH olakšanom naturalizacijom.

Državljanstvo BiH možete steći bez ispunjavanja uslova iz člana 9. stav (1) tač. a), b), c), f), i) i j) Zakona o državljanstvu BiH samo ako u statusu izbjeglice imate neprekidan boravak na teritoriji BiH u trajanju od pet godina prije podnošenja zahtjeva.

Također, maloljetno dijete osobe koja je stekla državljanstvo BiH na osnovu izbjegličkog statusa ima pravo da dobije državljanstvo BiH bez ispunjavanja uslova iz člana 9. stav (1) tač. a), b), c), f), i) i j) ako ima status izbjeglice ili odobren privremeni boravak na teritoriji BiH, bez obzira na dužinu boravka. Ako je dijete starije od 14 godina, zahtjeva se njegov pristanak.

U saradnji s domaćim i međunarodnim vladinim i nevladinim organizacijama i institucijama, MLJPI planira i realizuje ciljne programe i projekte namijenjene posebnim individualnim potrebama osoba pod međunarodnom zaštitom, a koje se odnose na njihovu dob, spol, porijeklo, kulturološke, zdravstvene, socijalne, kvalifikacijske i druge posebnosti.

Za detaljnije informacije o vašim pravima i olakšicama, možete pismeno ili telefonom kontaktirati:

**Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice (MLJPI)
Sektor za izbjeglice, raseljene osobe, readmisiju i
stambenu politiku**

Trg Bosne i Hercegovine broj 3, 71000 Sarajevo

Tel.: 00387 33 703 909

Fax: 00387 33 703 995

Web: www.mhrr.gov.ba

**Predstavništvo Visokog povjerenika Ujedinjenih
naroda za izbjeglice (UNHCR) u Bosni i Hercegovini**

Zgrada UNITIC-a Building, Toranj B

Fra Anđela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo

Tel.: 00387 33 666 160

E-mail: bsnsapi@unhcr.org

Na vaš zahtjev, besplatnu pravnu pomoć pružit će vam:

Udruženje „Vaša prava BiH“

Tel.: 00387 33 789 105

E-mail: sarajevo@vasaprava.org

www.vasaprava.org

Na vaš zahtjev, psihosocijalnu podršku u pristupu
pravima pružit će vam:

**Fondacija Bosanskohercegovačka inicijativa žena
(BHWI)**

Tel: 00387 33 295 418

Mob: 00387 63 776 322

E-mail: sekretarijat@bhwifoundation.ba

Web: www.bhwifoundation.ba

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
Sektor za izbjeglice, raseljene osobe, readmisiju i stambenu politiku

i

Catholic Relief Services
(partner Ministarstva u implementaciji)

Izdavanje ovog Informatora omogućeno je uz podršku Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) u okviru projekta „Osigurana socijalna i ekonomska inkluzija izbjegličke populacije u potrebi za međunarodnom zaštitom u BiH ”